

Wyniki badań wskazują, że jeśli współczesne świnie domowe mają możliwość przebywania w naturalnych warunkach, ich zachowania socjalne bardzo przypominają te, które obserwuje się u ich wolno żyjących przodków – dzików

WPROWADZENIE

- **Świnie żyją w rodzinnych grupach socjalnych** złożonych z kilku loch z potomstwem.
- Większość aktywnego czasu spędzają na ryciu, pasieniu się i eksploracji otoczenia doświadczając dzięki temu dużej **ilości ruchu i stymulacji** bodźcami ze środowiska.
- Budują wspólne gniazda do spania, ale przed porodem przygotowują indywidualne gniazda do odchovu potomstwa
- Oddają odchody w miejscach zwykle oddalonych o kilka metrów od gniazda.
- **Tarzą się** w wilgotnym błocie aby się ochłodzić, ponieważ prawie w ogóle nie posiadają gruczołów potowych.
- Tworzą i rozwijają **hierarchię dominacji**, która raz ustanowiona przy wystarczającej ilości powierzchni jest zwykle utrzymywana przez młodsze/mniejsze zwierzęta unikające większych/starszych, a nie poprzez walki. Świnie zazwyczaj wypierają osobniki stojące niżej w hierarchii podczas konkurencji o dostęp do paszy.

!!! UWAGA: Organizacja socjalna świń powoduje, że lochy rzadko spotykają nieznane świnie.

!!! UWAGA: Używając bardzo dobrze wykształconej zdolności uczenia się i zapamiętywania, świnie mogą pamiętać inne osobniki przynajmniej przez 6 tygodni.

ŚWINIE KOMUNIKUJĄ SIĘ NA KILKA SPOSOBÓW:

- 1 - Wykorzystując doskonale rozwinięty **zmysł węchu** nie tylko do poszukiwania pożywienia, ale także do rozpoznawania innych osobników bezpośrednio oraz poprzez zapach ich moczu w miejscu oddawania odchodów.
- 2 - **Używając feromonów i innych zapachów** podczas rui, zachowań kopulacyjnych jak również jako sygnały alarmowe.
- 3 - **Używając dużej liczby odgłosów-chrząknięć, odgłosów alarmowych i innych sygnałów dźwiękowych** do komunikacji, pozostawania razem jak grupa, szczególnie podczas poszukiwania pożywienia i żerowania.
- 4 - Wzrok jest mniej istotny, jednak może być wykorzystywany do rozpoznawania poszczególnych osobników w grupie.

Lochy eksplorujące swoje otoczenie

ŻYWIENIE A ZACHOWANIA ZWIĄZANE Z POSZUKIWANIEM POŻYWIENIA

✓W warunkach fermy komercyjnej lochom zwykle ogranicza się żywienie do jednego odpasu dziennie. W związku z tym, odczuwają one głód i są silnie zmotywowane do jedzenia. W celu zmniejszenia uczucia głodu powinno się im zapewniać materiał nadający się do przeszukiwania i rycia (np. siano, kukurydzę, kiszonkę z traw) oraz pasze z dużą ilością włókna. Jak wykazują duńskie wyniki badań, słoma wprawdzie może nie zaspokoić uczucia głodu, jednak doskonale nadaje się do rycia. Świnie są bardzo mocno zmotywowane do poszukiwania pożywienia i muszą mieć zapewnioną możliwość **rycia i żucia**. Długa jest bardzo przydatna jako materiał wzbogacający środowisko: bardzo dobrze nadaje się do manipulowania, zapewnia izolację termiczną, stanowi warstwę amortyzującą, dzięki czemu może być używana jako ściółka.

✓Inne odpowiednie do rycia materiały na betonowych podłogach to **siano, zrębki drewna, ścinki, trociny, kora i kompost grzybniowy**.

✓Świnie są silnie zmotywowane do jedzenia w tym samym czasie i powinny mieć możliwość **dostępu do paszy jednocześnie**. Tam gdzie jest to niemożliwe (np. system ESF) **lochy podczas jedzenia powinny być chronione**. Jest to niezbędne, w sytuacji gdy lochy konkurują ze sobą ostro o paszę. Indywidualne stacje i (częściowe) klatki lub rozsypywanie paszy na większej przestrzeni pomagają minimalizować bezpośrednią konkurencję i chronić lochy przed sobą.

!!! UWAGA: Wskaźnikami świadczącymi o tym, że zachowania związane z poszukiwaniem pożywienia nie mogą być wyrażane, są stereotypie (np. bezcelowe, powtarzające się zachowania jak np. gryzienie barierek), uporczywe zachowania związane z poszukiwaniem, uszkodzenia skóry, gryzienie sromu i jego uszkodzenia.

Utrzymywanie loch w stałych grupach po 4-5 zwierząt jest korzystne i odzwierciedla naturalny rozmiar grupy świń.

Jednakże maciory mogą być utrzymywane w większych grupach, czasami ponad 100 zwierząt. W dużych grupach mieszanie zwierząt jest powszechne, np. lochy są usuwane z grupy do porodu, a potem ponownie do niej wracają po odsadzeniu. Takie zmiany w składzie grupy mogą sprzyjać agresji, choć w rzeczywistości może to być mniej wyraźne w grupach bardzo dużych, gdzie lochy są mniej zdolne do wykrywania i rozpoznawania nieznanymi osobników wchodzących do grupy.

!!! UWAGA: Hierarchia społeczna loch może być utrzymana przez walkę, ale także bardziej subtelne zachowania, takie jak ostrzeżenia, ucieczki i unikanie zagrożenia. Wymaga to dużej przestrzeni i podłogi antypoślizgowej. Wskaźnikami problemów socjalnych są m.in. zmiany skórne, gryzienie sromu i zmiany jego wyglądu.

✓ Zgodnie z przepisami minimalna powierzchnia dla lochy utrzymywanej grupowo wynosi 2,25 m² (1,64 m² dla loszek), jednak zapewnienie większej powierzchni niż 3 m² zmniejsza ilość walk i obrażeń i powoduje, że rodzi się więcej żywych prosiąt.

✓ Widoczne dla świń bariery (np. ścianki działowe, bele słomy) mogą umożliwić lochom zajmującym niższe szczeble drabiny hierarchicznej ucieczkę, kryjówkę, co zapobiega eskalacji agresji. Podział dużej powierzchni na kilka mniejszych zagród sprzyja tworzeniu się stabilnych podgrup i ułatwia wprowadzenie nowych zwierząt.

✓ Najłatwiej jest zarządzać stadem, gdy wyodrębnione są obszary do leżenia, żywienia i pojenia oraz załatwiania potrzeb fizjologicznych.

✓ Legowiska powinny być wygodne, zapewnić wystarczająco dużo miejsca dla wszystkich maciór odpoczywających w tym samym czasie.

✓ Struktura i wielkość przestrzeni żywieniowej zależy od zastosowanego systemu.

✓ Miejsca oddawania odchodów powinny być czyszczone i położone z dala/ oddzielone od miejsca na legowisko

✓ Poidła powinny być umieszczone w pobliżu miejsca oddawania odchodów by zachęcić lochy do odejścia z obszaru podawania paszy po zakończeniu jedzenia.

✓ Powinno być wystarczająco dużo poidel, by unikać konkurencji o dostęp do nich.

UNIKANIE ZRANIEN I UTRZYMANIE KOMFORTU BYTOWANIA LOCH

W RÓŻNYCH WARUNKACH KLIMATYCZNYCH, KLIMACIE CIEPŁYM I ZIMNYM ZASTOSOWANIE ZNAJDUJĄ ODMIENNE ROZWIĄZANIA I STRATEGIE:

✓ **Ścielenie** podłóg betonowych może pomóc utrzymać lochom odpowiednią temperaturę podczas chłódów i obniżyć ryzyko występowania kulawizn, uszkodzeń racic i zranień skóry, które są symptomem obniżonego poziomu dobrostanu.

✓ Ściółka powinna być czysta, szczególnie podczas upałów, by obniżyć ryzyko występowania chorób.

✓ W pełni zaścielona podłoga może powodować występowanie niewielkiego przerostu racic oraz problemów z kończynami.

✓ Jeśli podłoga jest częściowo rusztowa, ścielenie mniejszą ilością ściółki może pomóc w obniżeniu ryzyka zatykania się szczelin rusztów.

✓ Różne wysokości podłogi w jednym pomieszczeniu sprzyjają występowaniu uszkodzeń racic i kulawizn

✓ Maty do leżenia (z pianką o grubości >3mm) są bardziej komfortowe niż sam beton i lepiej chronią przed urazami skóry i stawów

!!! UWAGA: Podłogi powinny być utrzymane w czystości i nie powinny być śliskie, szczególnie podczas wprowadzania nowej grupy świń

Miejsce do odpoczynku zaścielone słomą

✓ W czasie upałów pomocne jest **zraszanie** zwierząt lub zapewnienie czystej wilgotnej powierzchni/chłodzenie podłogi przeznaczonej do leżenia.

✓ Lochy nie powinny tarzać się w odchodach w celu ochłodzenia.